

بررسی وجود تبدیل زاک در ابرگروه‌های موضعاً فشرده

سیدمحمد طباطبایی^۱، سهیلا جوکار^{۲*}

^(۱)دانشیار، گروه ریاضی (آنالیز ریاضی)، دانشکده علوم پایه، دانشگاه قم، قم، ایران

^(۲)دانشجوی دکتری، گروه ریاضی (آنالیز ریاضی)، دانشکده علوم پایه، دانشگاه قم، قم، ایران

تاریخ پذیرش مقاله: ۹۷/۰۴/۲۲

تاریخ ارسال مقاله: ۹۷/۰۲/۱۶

چکیده

فرض کنید K یک ابرگروه موضعاً فشرده است. در این مقاله ابتدا تعریف دامنه اساسی در ابرگروه‌های موضعاً فشرده را بیان و سپس با استفاده از آن، نگاشت بخش بورل را تعریف می‌کنیم. دامنه اساسی زیرمجموعه‌ای از K است که از هر همدسته، یک و تنها یک عضو را دربر دارد. نگاشت بخش بورل در واقع نگاشتی است که هر همدسته را به عضوی از آن که در دامنه اساسی است متناظر می‌کند. در نهایت به عنوان کاربردی از دامنه اساسی، نشان می‌دهیم که اگر K یک ابرگروه موضعاً فشرده و H یک زیرابگروه جابه‌جایی K باشد، یک تبدیل طول پای Z از $L^\chi(K)$ به $L^\chi(\hat{H}, L^\chi(H \setminus K))$ وجود دارد. این تبدیل را تبدیل زاک می‌نامیم و مورد مطالعه قرار می‌دهیم. برای این منظور از دوگان ابرگروه و به‌طور ویژه از قضیه پلانچرل استفاده می‌کنیم. تعریفی که در این مقاله از تبدیل زاک ارائه می‌شود در حقیقت تعمیمی از تبدیل زاک در گروه‌های موضعاً فشرده است.

واژه‌های کلیدی: دامنه اساسی، نگاشت بخش بورل، تبدیل فوریه، دوگان ابرگروه.

۱- مقدمه

(ضعیف‌ترین توپولوژی بر $M^+(X)$ که به‌ازای هر $f \in C^+(X)$

نگاشت‌های $\mu \mapsto \int_X f d\mu$ و $\mu \mapsto \mu(X)$ پیوسته هستند را توپولوژی مخروطی می‌نامیم).

۳- به‌ازای هر $x, y \in K$ ، $\delta_x * \delta_y$ یک اندازه احتمال با محمل فشرده است.

۴- نگاشت $(x, y) \mapsto \text{supp}(\delta_x * \delta_y)$ از $K \times K$ به $\varphi(K)$ پیوسته است، که در آن $\varphi(K)$ فضای همه زیرمجموعه‌های فشردهٔ ناتهی K مجهز به توپولوژی مایکل می‌باشد. (توپولوژی مایکل توپولوژی تولیدشده توسط زیرپایه‌های $\varphi_{U,V} := \{A \in \varphi(K) : A \cap U \neq \emptyset, A \subseteq V\}$ است که در آن U و V زیرمجموعه‌های باز K هستند).

۵- عنصر منحصر به فرد $e \in K$ چنان موجود است که به‌ازای هر $x \in K$

$$\delta_x * \delta_e = \delta_e * \delta_x = \delta_x$$

۶- یک همسان‌ریختی $x \mapsto x^-$ از K به روی K موجود است به‌طوری‌که به‌ازای هر $x, y \in K$ ، $(x^-)^- = x$ و

$$(\delta_x * \delta_y)^- = \delta_{y^-} * \delta_{x^-}$$

۷- به‌ازای هر $x, y \in K$ ، $e \in \text{supp}(\delta_x * \delta_y)$ اگر و

$$\text{تنها اگر } x = y^-$$

در این صورت $K \equiv (K, *, ^-, e)$ یک ابرگروه نامیده می‌شود.

تبصره ۲-۲: هر گروه موضعاً فشرده یک ابرگروه است. در واقع اگر G یک گروه موضعاً فشرده باشد و بازگشت را به‌صورت $x \mapsto x^-$ و ϑ بیچش را طبق معمول به صورت

$$(\mu * \vartheta)(f) := \int_G \int_G f(xy) d\mu(x) d\vartheta(y),$$

که در آن $f \in C_c(G)$ ، تعریف کنیم، آن‌گاه G دارای ساختار ابرگروهی است.

تعریف ۳-۲: ابرگروه K جابه‌جایی است هرگاه به‌ازای هر

$$\delta_x * \delta_y = \delta_y * \delta_x, \quad x, y \in K$$

در این مقاله K یک ابرگروه موضعاً فشرده است.

در اوایل دهه ۱۹۷۰ میلادی مفهوم ابرگروه موضعاً فشرده به منظور توسعه آنالیز هارمونیک گروه‌های موضعاً فشرده تعریف شد و بررسی آنالیز هارمونیک بر ابرگروه‌های موضعاً فشرده مورد توجه قرار گرفت. در دهه‌های گذشته تئوری قاب و آنالیز موجک در آنالیز هارمونیک روی گروه‌های موضعاً فشرده توسعه داده شده است. یک ابزار کلیدی در این زمینه دامنه اساسی و تبدیل زاک است. نویسندگان این مقاله، جهت بررسی و توسعه تئوری قاب و آنالیز موجک در ابرگروه‌های موضعاً فشرده، وجود دامنه اساسی برای ابرگروه‌ها را در $[7]$ نشان داده‌اند. در این مقاله وجود تبدیل زاک در ابرگروه‌ها بررسی و ضابطه آن ارائه می‌شود. در بخش ۲ ابرگروه‌های موضعاً فشرده را تعریف و برخی از خواص اساسی آن را بیان می‌کنیم. مطالب بخش ۲ پیش‌نیازهایی برای اثبات قضیه اصلی این مقاله است. در بخش ۳، به عنوان کاربردی از مباحث مطرح شده در $[7]$ ، با معرفی چند نگاشت، تبدیل زاک در ابرگروه‌های موضعاً فشرده را معرفی می‌کنیم. در این مقاله K یک فضای هاسدورف و موضعاً فشرده است. مجموعه همه اندازه‌های رادون مختلط بر K را با $M(K)$ و مجموعه همه اعضای نامنفی $M^+(K)$ را با $M^+(K)$ نشان می‌دهیم. δ_x اندازه دیراک در نقطه x است. $C(K)$ فضای همه توابع مختلط مقدار پیوسته بر K است. مجموعه همه اعضای نامنفی $C(K)$ را با $C^+(K)$ ، مجموعه همه اعضای $C(K)$ که در بی‌نهایت صفر می‌شوند را با $C_c(K)$ و مجموعه همه اعضای $C(K)$ با محمل فشرده را با $C_c(K)$ نشان می‌دهیم.

۲- تعاریف و پیش‌نیازها

در این بخش ابتدا تعریف ابرگروه را بیان می‌کنیم. برای مطالعه بیشتر در این زمینه به $[1]$ و $[4]$ مراجعه کنید.

تعریف ۱-۲: فرض کنید K یک فضای هاسدورف موضعاً

فشرده و ناتهی است و در خواص زیر صدق می‌کند:

۱- یک عمل دوتایی مانند

$$*: M(K) \times M(K) \rightarrow M(K)$$

موجود است که $(M(K), +, *)$ یک جبر مختلط (شرکت‌پذیر) است.

۲- به‌ازای هر $\mu, \nu \in M^+(K)$ ،

$$(\mu, \nu) \mapsto \mu * \nu \quad \text{و نگاشت}$$

از $M^+(K) \times M^+(K)$ به $M^+(K)$ پیوسته است، که در

آن $M^+(K)$ را با توپولوژی مخروطی در نظر می‌گیریم.

$$\hat{f}(\xi) := \int_K f(x) \overline{\xi(x)} dm(x), \quad (\xi \in \widehat{K})$$

تبدیل فوریه تابع f است.

به‌ازای هر $\kappa \in L^1(\widehat{K})$ معکوس تبدیل فوریه $\check{\kappa}$ به‌صورت

$$\check{\kappa}(x) = \int_{\widehat{K}} \xi(x) \kappa(\xi) d\pi(\xi), \quad (x \in K)$$

تعریف می‌شود.

تعریف ۲-۷: فرض کنید H یک زیرمجموعه بسته غیرتهی از

ابرگروه K است و

$$H^- := \{x^-; x \in H\}.$$

۱- اگر $H * H^- \subseteq H$ ، آن‌گاه H را زیرابرگروه K می‌نامیم.

۲- زیرابرگروه H از K را نرمال نامیم هرگاه به‌ازای هر $x \in K$

داشته باشیم $x * H = H * x$.

۳- زیرابرگروه H از K از نوع فشرده نامیده می‌شود هرگاه

هر $x \in K$ در یک زیرابرگروه فشرده K قرار گیرد.

تبصره ۲-۸: بنا بر قضیه ۱.۲ از [۸] اگر K یک اندازه‌ها را چپ

داشته باشد، آن‌گاه هر زیرابرگروه K یک اندازه‌ها را چپ دارد.

تعریف ۲-۹: فرض کنید H یک زیرابرگروه نرمال K است.

فضای $\{x * H; x \in K\} = \frac{K}{H}$ با توپولوژی خارج قسمتی

یک فضای موضعاً فشرده است و تابع تصویر طبیعی

$$q: K \rightarrow \frac{K}{H}$$

$x * H := q(x)$ پیوسته و باز است. در حالت کلی $\frac{K}{H}$

ابرگروه نیست، بنا بر گزاره ۱.۸ از [۸] اگر یک زیرابرگروه نرمال

H از K از نوع فشرده باشد، K/H ابرگروه خارج قسمتی است.

تعریف ۲-۱۰: زیرابرگروه گسسته L از K را یک شبکه

یکنواخت می‌نامیم هرگاه K/L فشرده باشد.

تعریف ۲-۱۱: فرض کنید H یک زیرابرگروه بسته K است.

اگر نگاشت $T_H: f \mapsto T_H f$ ، که به‌صورت

$$(T_H f)(x * H) := \int_H f(x * t) dm_H(t)$$

تعریف می‌شود، یک نگاشت خطی خوش‌تعریف از $C_c(K)$ به

$C_c(K/H)$ باشد، می‌گوییم H دارای خاصیت ویل است.

برخلاف حالت گروهی هر زیرابرگروه دارای خاصیت ویل نیست.

بنا بر گزاره ۱ از [۵]، اگر H یک زیرابرگروه K با خاصیت ویل

باشد به‌طوری که K/H ابرگروه خارج قسمتی و دارای اندازه‌ها

$m_{K/H}$ باشد، آن‌گاه نگاشت

تعریف ۲-۴: یک اندازه رادون مثبت مخالف صفر m بر K

که به‌ازای هر $x \in K$ در رابطه $\delta_x * m = m$ صدق کند را

اندازه‌ها را (چپ) می‌نامیم. وجود اندازه‌ها را برای هر ابرگروه

موضعاً فشرده هنوز به‌صورت حدس باقی مانده است اما بنا بر

[۱]، ابرگروه‌های جابه‌جایی، فشرده و گسسته دارای اندازه‌ها را

هستند.

به‌ازای هر تابع بورل مختلط مقدار f بر K ، $\mu \in M(K)$ و

هر $x, y \in K$ قرار می‌دهیم

$$f_x(y) = f(x * y) := \int_K f d(\delta_x * \delta_y).$$

هم‌چنین تعریف می‌کنیم:

$$(\mu * f)(x) := \int_K f(y^- * x) d\mu(x).$$

فرض کنید $A, B \subseteq K$. در لاین صورت قرار می‌دهیم

$$\{x\} * \{y\} := \text{supp}(\delta_x * \delta_y)$$

$$A * B := \bigcup_{x \in A, y \in B} \{x\} * \{y\}.$$

تابع پیوسته مختلط مقدار غیرمنفی و کراندار ξ بر K را کاراکتر

می‌نامیم هرگاه به‌ازای هر $x, y \in K$ ،

$$\xi(x * y) = \xi(x) \xi(y) \quad \text{و} \quad \xi(x^-) = \overline{\xi(x)}$$

همه کاراکترها مجهز به توپولوژی همگرایی یکنواخت بر

فشرده‌ها را دوگان K می‌نامیم و با $\widehat{K}$ نشان می‌دهیم.

تعریف ۲-۵: فرض کنید K یک ابرگروه است. مجموعه

$$Z(K) := \{x \in K; \delta_x * \delta_x^- = \delta_e = \delta_x^- * \delta_x\}$$

مرکز ابرگروه نامیده می‌شود. بنا بر بخش ۴.۱۰ از [۴]، $Z(K)$

زیرگروه ماکسیمال K است. دانکل در [۲]، $Z(K)$ را

مجموعه همه x هایی در K تعریف می‌کند که به‌ازای هر

$$y \in K, \text{supp}(\delta_x * \delta_y)$$

معادل هستند.

قضیه پلانچرل ۲-۶: فرض کنید K یک ابرگروه جابه‌جایی

است. یک اندازه رادون نامنفی منحصر به فرد π بر $\widehat{K}$ وجود

دارد به‌طوری که به‌ازای هر $f \in L^1(K, m) \cap L^1(K, m)$

داریم:

$$\int_K |f|^2 dm = \int_{\widehat{K}} |\hat{f}|^2 d\pi$$

که در آن

و چون H مدولار بیکه است داریم:

$$\begin{aligned} (\psi_H f)(H * x) &= \int_H f(t * x) dm_H(t) \\ &= \int_H f(t * y) dm_H(t) = (\psi_H f)(H * y). \end{aligned}$$

در نتیجه $\psi_H f$ خوش‌تعریف است. اگر به‌ازای هر مجموعه

بورل $E \subseteq H \setminus K$ اندازه‌ها μ بر $H \setminus K$ را به‌صورت

$$\mu_{H \setminus K}(E) := \mu_{K/H} \{x^- * H : H * x \in E\}$$

تعریف کنیم، در این صورت

$$\begin{aligned} &\int_{H \setminus K} \int_H f(t * x) dm_H(t) d\mu_{H \setminus K}(H * x) \\ &= \int_{K/H} \int_H f(t * x) dm_H(t) d\mu_{K/H}(x^- * H) \\ &= \int_{K/H} \int_H f(t * x^-) dm_H(t) d\mu_{K/H}(x * H) \\ &= \int_{K/H} \int_H f^-(x * t^-) dm_H(t) d\mu_{K/H}(x * H) \\ &= \int_{K/H} \int_H f^-(x * t) \Delta_H(t^-) dm_H(t) d\mu_{K/H}(x * H) \\ &= \int_{K/H} \int_H f^-(x * t) dm_H(t) d\mu_{K/H}(x * H) \\ &= \int_K f^-(z) dm(z). \end{aligned}$$

تعریف ۱۳-۲: فرض کنید K یک ابرگروه موضعاً فشرده

تفکیک‌پذیر و H یک زیرابگروه آن است. مجموعه بورل

$V \subseteq K$ یک دامنه اساسی برای H نامیده می‌شود اگر V هر

همدسته H را دقیقاً در یک نقطه قطع کند. بنابر [۷]، اگر L

یک شبکه یکنواخت باشد، آن‌گاه یک دامنه اساسی فشرده

نسبی برای آن وجود دارد.

فرض کنید H یک زیرابگروه بسته تفکیک‌پذیر ابرگروه K و

B یک دامنه اساسی برای H است. تابع $\tau: K/H \rightarrow$

K با ضابطه

$$\tau(q(x)) := (x * H) \cap B \quad (x \in K)$$

را نگاشت بخش بورل متناظر با H می‌نامیم. واضح

است که $\tau(K/H) = B$ و به‌ازای هر $x \in K$

$$q(\tau(q(x))) = q(x) \quad ,$$

$$f \mapsto \int_{K/H} T_H f dm_{K/H}, \quad (f \in C_c(K))$$

یک اندازه‌ها m بر K تعریف می‌کند و فرمول ویل برقرار است:

$$\begin{aligned} \int_K f(z) dm(z) &= \\ &\int_{K/H} \int_H f(x * t) dm_H(t) d\mu_{K/H}(x * H). \end{aligned}$$

براساس گزاره ۸.۱ و قضیه ۳.۲ از [۸]، اگر H یک زیرابگروه

فشرده نرمال K باشد، آن‌گاه H دارای خاصیت ویل است.

لم ۱۲-۲: اگر H یک زیرابگروه مدولار بیکه K با خاصیت

ویل باشد، آن‌گاه تابع ψ_H که به‌صورت

$$\begin{aligned} (\psi_H f)(H * x) &:= \\ &\int_H f(t * x) dm_H(t), \quad (x \in K) \end{aligned}$$

تعریف می‌شود، یک نگاشت خطی خوش‌تعریف از $C_c(K)$ به

$C_c(H \setminus K)$ است و بنابراین یک اندازه رادون $\mu_{H \setminus K}$ روی

$H \setminus K$ وجود دارد که

$$\begin{aligned} \int_K f^-(z) dm(z) &= \\ &\int_{H \setminus K} \int_H f(t * x) dm_H(t) d\mu_{H \setminus K}(H * x). \end{aligned}$$

اثبات: فرض کنید $f \in C_c(K)$ ، $x, y \in K$ و

$H * x = H * y$ چون H دارای خاصیت ویل است داریم

$$T_H f^-(x^- * H) = T_H f^-(y^- * H)$$

$$\begin{aligned} &\int_H f(t^- * x) dm_H(t) \\ &= \int_H f^-(x^- * t) dm_H(t) \\ &= \int_H f^-(y^- * t) dm_H(t) \\ &= \int_H f(t^- * y) dm_H(t). \end{aligned}$$

از این رو

$$\int_H f(t * x) \Delta_H(t^-) dm_H(t) =$$

$$\int_H f(t * y) \Delta_H(t^-) dm_H(t),$$

۳- نتایج

در این بخش H یک زیرابگروه جابه‌جایی K و B یک دامنه اساسی برای H است.

تعریف ۳-۱: فرض کنید τ نگاشت بخش بورل باشد. تابع γ را به صورت

$$\gamma: H \setminus K \rightarrow K$$

$$\gamma(q(x)) := (\tau(x^- * H))^-$$

تعریف می‌کنیم. اگر $q_R: H \mapsto H \setminus K$ را با ضابطه
 $q_R(x) := H * x$ در نظر بگیریم، آن‌گاه

$$q_{R \circ \gamma}(H * x) = q_R(\tau(x^- * H))^- =$$

$$H * (\tau(x^- * H))^- = (\tau(x^- * H) * H)^- = H * x$$

و در نتیجه $q_{R \circ \gamma} = id_{H \setminus K}$.

با توجه به لم ۲.۱۲ به آسانی می‌توان نشان داد:

نتیجه ۳-۲: اگر H یک زیرابگروه K با خاصیت ویل باشد، آن‌گاه یک اندازه رادون $\mu_{H \setminus K}$ بر $H \setminus K$ وجود دارد به طوری که:

$$\int_K f(z) dm(z) =$$

$$\int_{H \setminus K} \int_H f(t * \gamma(H * x)) dm_H(t) d\mu_{H \setminus K}(H * x).$$

تعریف ۳-۳: فرض کنید $f \in L^1(K)$. به‌ازای هر $x \in K$

تابع $f^{H * x}: H \rightarrow \mathbb{C}$ را به صورت

$$f^{H * x}(p) := f(p * \gamma(H * x)) =$$

$$f(p * \tau(x^- * H)^-) = R_{(\tau(x^- * H))^-} f(p)$$

تعریف می‌کنیم که در آن $p \in H$.

لم ۳-۴: فرض کنید H یک زیرابگروه بسته K است و $x \in K$ اگر $f \in L^1(K)$ ، آن‌گاه $f^{H * x} \in L^1(H)$.

اثبات: بنابر گزاره ۱.۲ از [۸]، چون K اندازه هارچپ دارد، H نیز دارای اندازه هارچپ مانند m_H است. براساس روند اثبات گزاره مذکور، اگر $(U_\alpha)_{\alpha \in A}$ یک پایه همسایگی $H = H * e$ در فضای موضعاً فشرده $H \setminus K$ باشد، آن‌گاه

به‌ازای هر $\alpha \in A$ یک تابع نامنفی $g_\alpha \in C_c(K/H)$ موجود است که $supp g_\alpha \in U_\alpha$ و

$$\int_R g_\alpha(q(x)) dm_K(x) = 1$$
 در این گزاره ثابت شده است که

$$m_H(f) = \lim_\alpha \int_K f(p) g_\alpha(q(p)) dm_K(p).$$

بنابراین

$$\int_H |f^{H * x}(p)| d\lambda_H(p) =$$

$$\lim_\alpha \int_K |R_\alpha f(p)|^2 g_\alpha(q(p)) d\lambda_K(p),$$

که در آن $a = (\tau(x^- * H))^-$ از این‌که $f \in L^1(K)$ نتیجه می‌شود که $R_\alpha f \in L^1(K)$ چون $g_\alpha \in C_c(\frac{K}{H})$ ، $f^{H * x} \in L^1(H)$ و در نتیجه $(R_\alpha f) g_\alpha(q) \in L^1(K)$

تعریف ۳-۵: تابع $\varphi: \widehat{H} \rightarrow L^1(H \setminus K)$ را در نظر

بگیرید. به‌ازای هر $H * x \in H \setminus K$ ، تابع $\varphi_{H * x}: \widehat{H} \rightarrow \mathbb{C}$ را به صورت

$$\varphi_{H * x}(\alpha) = \varphi(\alpha)(H * x), \quad (\alpha \in \widehat{H})$$

تعریف می‌کنیم.

لم ۳-۶: فرض کنید H یک زیرابگروه مدولار یک K با خاصیت ویل است. در این صورت نگاشت

$$U_\setminus: L^1(K) \rightarrow L^1(H \times H \setminus K)$$

$$U_\setminus f(p, H * x) := f(p * \gamma(H * x))$$

که در آن $p \in H$ و $x \in K$ نرم‌کاهنده است.

اثبات: بنابر قضیه ۵.۱ از [۴]، به‌ازای هر $p \in H$ و $x \in K$ داریم

$$\|U_\setminus f\|_{L^1(H \times H \setminus K)}^2$$

$$= \int_{H \times H \setminus K} |(U_\setminus f)(p, H * x)|^2 d\mu_{(H \times H \setminus K)}(p, H * x)$$

$$\leq \int_{H \times H \setminus K} |f(p * \gamma(H * x))|^2 d\mu_{(H \times H \setminus K)}(p, H * x)$$

طول پا هستند.
اثبات: بنابر قضیه پلانچرل،

$$\begin{aligned} & \|U_{\gamma} f\|_{L^{\gamma}(H \setminus K, L^{\gamma}(H))} \\ &= \int_{H \setminus K} \|(U_{\gamma} f)(H * x)\|_{L^{\gamma}(H)}^{\gamma} d\mu_{H \setminus K}(H * x) \\ &= \int_{H \setminus K} \int_{\widehat{H}} |\widehat{f^{H*x}}(\xi)|^{\gamma} d\mu_{\widehat{H}}(\xi) d\mu_{H \setminus K}(H * x) \\ &= \int_{H \setminus K} \int_H |f(H * x)(p)|^{\gamma} d\mu_H(p) d\mu_{H \setminus K}(H * x) \\ &= \int_{H \setminus K} \|f(H * x)\|_{L^{\gamma}(H)}^{\gamma} d\mu_{H \setminus K}(H * x) \\ &= \|f\|_{L^{\gamma}(H \setminus K, L^{\gamma}(H))}^{\gamma}. \end{aligned}$$

هم‌چنین

$$\begin{aligned} & \|U_{\gamma} f\|_{L^{\gamma}(\widehat{H}, L^{\gamma}(H \setminus K))} \\ &= \int_{\widehat{H}} \|(U_{\gamma} f)(\xi)\|_{L^{\gamma}(H \setminus K)}^{\gamma} d\mu_{\widehat{H}}(\xi) \\ &= \int_{\widehat{H}} \int_{H \setminus K} |U_{\gamma} f(\xi)(H * x)|^{\gamma} d\mu_{H \setminus K}(H * x) d\mu_{\widehat{H}}(\xi) \\ &= \int_{H \setminus K} \int_{\widehat{H}} |f(H * x)(\xi)|^{\gamma} d\mu_{\widehat{H}}(\xi) d\mu_{H \setminus K}(H * x) \\ &= \int_{H \setminus K} \|f(H * x)\|_{L^{\gamma}(\widehat{H})}^{\gamma} d\mu_{H \setminus K}(H * x) \\ &= \|f\|_{L^{\gamma}(H \setminus K, L^{\gamma}(\widehat{H}))}^{\gamma}. \end{aligned}$$

قضیه ۳-۱۰: فرض کنید K یک ابرگروه موضعاً فشرده و H

یک زیرابگروه مدولار یکه K با خاصیت ویل است. یک تبدیل نرم‌کاهنده

$$Z: L^{\gamma}(K) \rightarrow L^{\gamma}(\widehat{H}, L^{\gamma}(H \setminus K))$$

$$(Zf)(\xi)(H * x) = \widehat{f^{H*x}}(\xi),$$

موجود است که در آن $\xi \in \widehat{H}$, $x \in K$ و $f \in L^{\gamma}(K)$. اگر $H \subseteq Z(K)$ آن‌گاه Z یک تبدیل طول‌پا است. به‌علاوه

اگر $\varphi \in L^{\gamma}(\widehat{H}, L^{\gamma}(H \setminus K))$ و $p \in H$, $x \in K$ ، آن‌گاه $(Z^{-1}\varphi)(p * \gamma(H * x)) = \varphi_{\widehat{H*x}}(p)$.

هم‌چنین اگر $f \in L^{\gamma}(K)$ و $p \in H$ آن‌گاه

$$(ZL_p f)(\xi) = \xi(p^{-1})(Zf)(\xi).$$

$$= \int_{H \times H \setminus K} |f|^{\gamma}(p * \gamma(H * x)) d\mu_{(H \times H \setminus K)}(p, H * x)$$

$$= \int_K |f(x)|^{\gamma} d\mu_K(x) = \|f\|_{L^{\gamma}(K)}^{\gamma}.$$

تبصره ۳-۷: تحت شرایط لم قبل، اگر $H \subseteq Z(K)$

آن‌گاه نگاشت U_{γ} طول‌پا است زیرا به‌ازای هر $p \in Z(K)$ و $y \in K$ داریم:

$$|f(p * y)|^{\gamma} = |f|^{\gamma}(p * y).$$

لم ۳-۸: اگر H زیرابگروه K باشد، آن‌گاه نگاشت

$$U_{\gamma}: L^{\gamma}(H \times H \setminus K) \rightarrow L^{\gamma}(H \setminus K, L^{\gamma}(H))$$

با ضابطه

$$U_{\gamma} f(H * x)(p) := f(p, H * x)$$

که $p \in H$ و $x \in K$ یک نگاشت طول‌پا است.

اثبات:

$$\|U_{\gamma} f\|_{L^{\gamma}(H \setminus K, L^{\gamma}(H))}^{\gamma}$$

$$= \int_{H \setminus K} \|(U_{\gamma} f)(H * x)\|_{L^{\gamma}(H)}^{\gamma} d\mu_{H \setminus K}(H * x)$$

$$= \int_{H \setminus K} \int_H |U_{\gamma} f(H * x)(p)|^{\gamma} d\mu_H(p) d\mu_{H \setminus K}(H * x)$$

$$= \int_{H \times H \setminus K} |f(p, H * x)|^{\gamma} d(\mu_H \times \mu_{H \setminus K})(p, H * x)$$

$$= \|f\|_{L^{\gamma}(H \times H \setminus K)}^{\gamma}.$$

لم ۳-۹: فرض کنید H زیرابگروه K است. در این صورت

نگاشت‌های

$$U_{\gamma}: L^{\gamma}(H \setminus K, L^{\gamma}(H)) \rightarrow L^{\gamma}(H \setminus K, L^{\gamma}(\widehat{H}))$$

با ضابطه

$$U_{\gamma} f(H * x)(\xi) := \widehat{f^{H*x}}(\xi)$$

و

$$U_{\gamma}: L^{\gamma}(H \setminus K, L^{\gamma}(\widehat{H})) \rightarrow L^{\gamma}(\widehat{H}, L^{\gamma}(H \setminus K))$$

با ضابطه

$$U_{\gamma} f(\xi)(H * x) := f(H * x)(\xi)$$

اثبات: فرض کنیم U_1, U_2, U_3 و U_4 نگاشت‌های تعریف‌شده در لم‌های ۳-۶، ۳-۸، ۳-۹ و ۳-۹ هستند. از این‌رو، نگاشت

$$Z: L^*(K) \mapsto L^*(\widehat{H}, L^*(H \setminus K))$$

$$Z := U_4 U_3 U_2 U_1$$

یک تبدیل نرم‌کاهنده است و با توجه به تبصره ۳-۷، اگر $H \subseteq Z(K)$ ، آن‌گاه تبدیل Z طول‌پا است. با توجه به

این‌که

$$\begin{aligned} (U_4 U_3 U_2 U_1 f)(H * x)(p) &= (U_4 f)(p, H * x) = \\ &= f(p * \gamma(H * x)) = f^{(H * x)}(p), \end{aligned}$$

نتیجه می‌گیریم

$$\begin{aligned} (Zf)(\xi)(H * x) &= (U_4 U_3 U_2 U_1 f)(\xi)(H * x) \\ &= (U_4 U_3 U_2 U_1 f)(H * x)(\xi) \\ &= (U_4 U_3 U_2 U_1 f)(\widehat{H * x})(\xi) = f^{(\widehat{H * x})}(\xi). \end{aligned}$$

اگر $\varphi \in L^*(\widehat{H}, L^*(H \setminus K))$ ، $x \in K$ و $p \in H$ ، آن‌گاه

$$\begin{aligned} (Z^{-1}\varphi)(p * \gamma(H * x)) &= (U_4^{-1} U_3^{-1} U_2^{-1} U_1^{-1} \varphi)(p * \gamma(H * x)) \\ &= (U_4^{-1} U_3^{-1} U_2^{-1} U_1^{-1} \varphi)(p, H * x) \\ &= (U_4^{-1} U_3^{-1} \varphi)(H * x)(p) \\ &= U_4^{-1} \varphi(p)(H * x) \\ &= U_4^{-1}(\varphi_{H * x}(p)) = \varphi_{\widehat{H * x}}(p). \end{aligned}$$

اگر $f \in L^*(K)$ ، $p \in H$ و $a := \gamma(H * x)$ ، بنا بر گزاره ۳.۱۰ [۴] داریم

$$\begin{aligned} (L_p f)^{H * x}(r) &= (L_p f)(r * a) \\ &= f(p^{-1} * r * a) \\ &= \int_K f(t) d(\delta_{p^{-1}} * \delta_r * \delta_a)(t) \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} &= \int_K f^a(t) d(\delta_{p^{-1}} * \delta_r)(t) \\ &= \int_K f(t * a) d(\delta_{p^{-1}} * \delta_r)(t) \\ &= \int_K f^{(H * x)}(t) d(\delta_{p^{-1}} * \delta_r)(t) \\ &= f^{H * x}(p^{-1} * r) = L_p(f^{H * x})(r). \end{aligned}$$

بنابراین

$$\begin{aligned} &= (Z L_p f)(\xi)(H * x) = \widehat{(L_p f)^{H * x}}(\xi) \\ &[L_p(\widehat{f^{H * x}})](\xi) = \xi(p^{-1}) \widehat{f^{H * x}}(\xi) = \\ &\xi(p^{-1})(Zf)(\xi)(H * x). \end{aligned}$$

تعریف ۳-۱۱: تبدیل معرفی شده در قضیه ۳-۱۰ در واقع تعمیم یافته تبدیل زاک در حالت گروهی است ([۶] و [۳]) و در حالت ابرگروهی مجدداً آن را تبدیل زاک می‌نامیم.

مثال ۳-۱۲: فرض کنیم G یک گروه موضعاً فشرده، H

زیرگروهی فشرده از G ، λ اندازه‌ها بر G و σ اندازه‌ها بر H نرمال شده بر H است. قرار می‌دهیم

$$H \setminus G / H := \{ H * x * H : x \in G \}.$$

به‌ازای هر $x \in G$ ، $H * x * H$ را به اختصار با HxH نشان می‌دهیم. $H \setminus G / H$ را به ضعیف‌ترین توپولوژی که نگاشت

$$\begin{cases} G \rightarrow H \setminus G / H \\ x \mapsto HxH \end{cases}$$

پیوسته باشد، مجهز می‌کنیم. فضای $H \setminus G / H$ با پیش

$$), \delta_{HxH} * \delta_{HyH} := \int_H \delta_{HxtyH} d\sigma(t)$$

و بازگشت

$$(HxH)^- := Hx^{-1}H \quad (x \in G)$$

ابرگروه است و

$$m := \int_G \delta_{HxH} d\lambda(x)$$

یک اندازه‌ها بر $H \setminus G / H$ است. برای جزئیات بیشتر

قضیه ۸.۲ [۴] را ببینید.

فهرست منابع

- [1] W. R. Bloom, H. Heyer. Harmonic analysis of probability measures on hypergroups. De Gruyter. Berlin (1995)
- [2] C. F. Dunkl. The measure algebra of a locally compact hypergroup. Trans. Amer. Math. Soc. 179: 331-348(1973)
- [3] A. J. E. M. Janssen. The Zak transform: A signal transform for sampled time-continuous signals, Philips Journal of Research. 43:23-69(1998)
- [4] R. I. Jewett. Spaces with an abstract convolution of measures. Advances in mathematics 18:1-101(1975)
- [5] P. Hermann. Induced representations and hypergroup homomorphisms, Monatshefte für Mathematik. 116:245-262(1993)
- [6] J. W. Iverson. Frames generated by actions of locally compact groups. Ph.D. thesis. Oregon University (2016)
- [7] S. M. Tabatabaie, S. Jokar. Existence of the relatively compact fundamental domain for hypergroups, to appear in Thai Journal of Mathematics
- [8] M. Voit. Properties of subhypergroups. Semigroup Forum. 56:373-391(1997)